

janje (disimilacija) se namreč vršita v obeh skupinah organskih bitij; toda v rastlinah prevladuje prilikovanje, to je zgrajanje, v živalih pa razkranje. Povod bistveni sličnosti je skupni izvor rastlinstva in živalstva v smislu descendenčnega nauka. Tako razmotrujoč prihaja pisatelj do globljih in globljih spoznatkov.

Tretji članek ima ožjo vsebino, poučuje o kačah, ki bivajo po Kranjskem, to so kranjske kače, ne kače na Kranjskem. Seznanja nas z njih telesnim ustrojem in njih življenjskimi navadami ter uči razpoznavati petero nestrupenih in dvoje strupenih kač po njih znakih (posebno pregledno v „ključu za določanje“). Pripomnje o gadovem piku in o lovu na kače so zelo poučne, zlasti ker zatirajo strupene kače na Kranjskem v zadnjih letih dosledno.

Razprava o kranjskih kačah nam ugaja med vsemi tremi zbranimi razpravami najboljše. V njej nam je podal pisatelj marsikaj svojega posebnega strokovnega znanja, in vidi se, da jo je sestavljal s podvojenim zanimanjem. Snov je skrbno izbrana in razvrščena ter podana v jasni, mnogokje po Erjavčevem vzoru pristno narodno zveneči govorici.

Ferd. Seidl.

Dr. Johannes Piprek, Slawische Brautwerbungs- und Hochzeitsgebräuche. Verlag des Vereines für österreichische Volkskunde, Kommissionsverlag: Strecker & Schröder, Stuttgart 1914. 4°. VI + 193 str.

Pričujoča knjiga je izšla prvotno kot doklada k XX. letniku od dr. Mih. Haberlandta urejevanega glasila „Društva za avstrijsko narodoznanstvo“: „Zeitschrift für österreichische Volkskunde“. Delo je bilo izprva zamišljeno kot nekaj kajipot k raznovrstnim, na snubitvene in ženitovanjske običaje slovanskih rodov Avstrije nanašajočim se predmetom bogatega c. kr. muzeja za avstrijsko narodoznanstvo na Dunaju. Snov sama je pa taka, da ni moglo ostati delo pri načrtu, ako je hotelo biti količkaj popolno. Zato je raztegnil Piprek svoje študije na Slovane sploh in začel svoje delo na severovzhodu Evrope pri Veliko-, Malo- in Belorusih, od katerih prehaja na Poljake, Lužiške Srbe, Čehe, Slovake, Slovence ter prek Hrvatov in Srbov na najbolj jugovzhodno slovansko pleme, na Bolgare. Njegova knjiga je razdeljena na dva dela. V prvem navaja literaturo in popisuje omenjene običaje v ravnokar naštetem redu, v drugem pa jih primerja med seboj in skuša ugotoviti praslovansko jedro snubitvenih in ženitovanjskih običajev.

Piprekova knjiga je zelo zaslužno in trudapolno delo; kajti ravno Slovani so si ohranili v narodopisnem oziru še precej sveže lice, najbolj pa glede ženitovanjskih običajev. Ti niso nikjer tako pisani in izvirni kakor pri Slovanih. Zato se je sukalo vse slovansko narodopisje dolgo časa skoro izključno okoli njih. Literatura o tem poglavju slovanskega narodoznanstva je skoro nepregledna za posameznika, ker nam manjka popolnih bibliografičnih del o tem vprašanju. S takim delom se ponašajo lahko samo Rusi, za katere je spisal A. Pypin „Zgodovino ruskega narodopisja“ v štirih zvezkih. Zato se ne smemo čuditi, da je zgrešil Piprek tu in tam kak važen vir, ali je tega ali onega napačno razumel. V splošnem se mu je posrečilo podati celotno sliko o slovanskih snubitvenih in ženitovanjskih običajih in jih razložiti na trezen način, kar je posebne hvale vredno, ker igra kljub treznosti sedanjega časa pri mnogih razlagalcih še vedno največjo vlogo domišljija.

Z ozirom na ohranjene običaje in na število virov razpravlja Piprek o raznih slovanskih rodovih bolj ali manj obširno. O Slovencih govori na dobrih petih straneh. Kot vire zanje navaja: Fr. I. Remec, Ženitovanjski običaji na Gorenjskem (Let. M. Slov. 1885); M. Obalovič, Ženitovanjski običaji v tržaški okolici (istotam);

I. Barle, Ženitovanjski običaji Belih Kranjcev (Let. Mat. Slov. 1889) in Fr. S. Krauß, Sitte und Brauch der Südslawen (Wien 1885). Neglede na to, da piše Piprek nekatere naše izraze napačno, n. pr. „der pogač“ namesto „die pogača“, uočina namesto uočin (ujčin), in da prevaja svoje vire mestoma napačno, tiči velika napaka njegovega dela z ozirom na Slovence v tem, da je posplošil običaje Gorenjcev, Tržičanov in Belih Kranjcev, kar je zlasti za nas, ki smo tudi narodnopisno zelo razcepljeni, neopravičljivo. Kar se pa tiče Krauša, moram pripomniti, da ne more biti nobenemu resnemu pisatelju za noben slovanski rod vir, ker je njegova obširna knjiga polna zlobnih izmišljotin in študentovskih kvant. Da se je držal Piprek tega, kar pravi Jagić v predgovoru k njegovi knjigi, t. j., da je navedel pri vsakem posameznem poročilu svoj vir, da bi vedeli znanstveno izobraženi bralci na prvi hip oceniti vsak podatek na podlagi naznanjenega vira, bi bila znanstvena vrednost knjige večja. Pa tudi tako je vsega priporočila vredna in folkloristom izredno dobro došla.

Dr. Lokar.

Slovstveni zapiski

Nahnič **Simona Gregorčiča sedemdesetletnica.** Leta 1844. so bile Rojenice jako radodarne slovenskemu narodu. Dale so mu spomladi Josipa Jurčiča, v jeseni — dne 15. vinotoka — Simona Gregorčiča. Prvi je odložil pero nenadoma, prezgodaj odtrgan od nas, v najboljši moški dobi — prav tedaj, ko je donela Gregorčičeva pesem v vsej svoji krasoti po naši domovini. Kakor smo dehte pričakovali slovstvenih plodov Jurčičevih in slastno zavživali, kar nam je prinašal naš ljubljeneec iz svojega divnega dolenjskega zavičaja, prav tako smo koprnili po novih poezijah, ki jih je razglašal „Zvon“. Bila je tedaj Slovenstva pomlad. Goriški slavec je pel iz dna srca. Žal, da je tako brzo onemel potrj od „nevihte s Krasa“. Za vedno je umolknil pred osmimi leti. Sedaj mirno spi na gričku zelenem ob Soči tam gori pri Sv. Lovrencu. Ob njegovi sedemdesetletnici razsaja vihar. Njega ne vznemirja. Blagor mu! Kakor bi bil pesnik slutil, kaj pride na nas, ostavlil nam je svoje vojaške pesmi — zakaj jih ni nihče zbral v droben zvezek o začetku vojne in jih podal našim vojakom. Oživele so sedaj, lijoč v trpeča srca pogum, tolažbo, nado, da pošljejo skoro blažena nebesa do človeškega rodu in zlasti v našo domovino vejo z oljčnega drevesa v poroštvo sprave in miru.

P.

† **Franjo Marković.** Dne 15. septembra t. l. je umrl v Zagrebu umirovljeni vseučiliški profesor filozofije Franjo Marković v 70. letu svoje starosti. Z njim je padel ne toliko steber univerze, kakor izklesan kip literature tistih potekujočih ali že preteklih časov, ki jih pri Slovencih značita Stritar in Jurčič, pri Hrvatih pa Šenoa in — Marković. Z Vladimirom Mažuraničem je sedeval popoldne v „Narodni kavarni“ na Jelačićevem trgu in pri bolnem Smičiklasu sem ga našel letos spomladi. Nekaj dni pred smrtjo tega svojega vrstnika in kulturnega somišljenika je mesto njega vodil svečano sejo „Jugoslovanske akademije“; ob pogrebu Smičiklasovem sem mu videl solzeti oko in slišal zadnjo besedo, ki me je z njo počastil, odhajaje z Mirogoja. Kdo bi takrat mislil, da bo za dobre tri mesece tudi on že počival tam gori! Zakaj Marković je bil krepak in dolga brada mu je jedva sivala. Prevladovalo

*K čemu naših Janes v krajih vladajočih 1
česa tarega mar? Tu je vse je pena na vodi. Razdrobje v
ne poznate tudi sedaj že ne v grofoviti evropki vojski. So se
nekaterih S. J. Franka ne umiri nobena človeška sila. A kor
temu konec? A konec teh strahov? In nam pa žnate mir
na Kranjsko. Takrat pojde marsikateri teh opiralec v pokoj
pokoj je vreden. — Piprek najbolj je spoznal to nesrečno divjo
silu. A ne smemo se niti čutili inel premošanje in mir*